Седмична колумна високог представника за БиХ Кристијана Шварц-Шилинга: “Мање значи више”

Међународна заједница је 23. јуна најавила да ће средином 2007. године окончати свој директни надзор над послијератним опоравком Босне и Херцеговине – 12 година након што је Дејтонским мировним споразумом окончан рат у овој земљи.

Управни одбор Савјета за имплементацију мира, тј. тијело одговорно за вршење надзора над имплементацијом Дејтонског мировног споразума, дало је ову најаву у Сарајеву. Канцеларија високог представника (OHR), која је координисала рад међународне заједнице у Босни и Херцеговини и дјеловала као покретачка снага послијератног опоравка ове земље, затвара се 30. јуна 2007. године.

Иако је оваква одлука одавно наговјештавана, постојало је увјерење, посебно унутар Босне и Херцеговине, али и у другим земљама, да ће се међународни ангажман у Босни и Херцеговини наставити годинама у свом садашњем облику.

Разлоге за такво увјерење није тешко пронаћи.

OHR је био успјешан.

Тзв. “Бонска овлаштења”, уведена крајем 1997. године, дала су могућност високом представнику да смјењује званичнике за које се утврди да врше опструкцију имплементације мировног споразума, и сам доноси законе који ће обезбиједити мир и стабилност. Овим је OHR-у омогућено да умањи опструкционизам и помогне да Босна и Херцеговина дође до тачке у којој сада преговара о потписивању Споразума о стабилизацији и

придруживању (САА) са Европском унијом, што је први корак ка коначном чланству у ЕУ.

Према томе, зашто мијењати нешто што добро функционише?

Једноставан одговор је зато што једна демократија која се штити и консолидује коришћењем извршних овлаштења датих једној ваљској институцији не може прикупити потребну унутрашњу снагу да се одржава сама.

Уколико Босна и Херцеговина жели да заврши свој пут ка пуном послијератном опоравку и евро-атлантској интеграцији, онда она мора прећи остатак пута сопственом паром.

Ипак, постоји велики притисак да се продужи постојање система који је довео до тако импресивних резултата. Од 1996. године, више од милион грађана Босне и Херцеговине који су се нашли расељени ратом добило је прилику да се врати кући; у земљи је одржана серија избора и дошло је до успоставе политичког дијалога – тврдоглавог и повремено раздражујуће замршеног – али који је замијенио деструктивни шовинизам раних 90-тих година; економски раст је премашивао пет процената годишње у четири протекле године.

Босна и Херцеговина је отишла онолико далеко колико може ићи под међународном патронатом. Већ прије двије године, Европска унија је јасно ставила до знања да ће се закони који су потребни за покретање преговора о стабилизацији и придруживању сматрати прихватљивим само ако их донесу самостално органи Босне и Херцеговине. Њих не може донијети високи представник.

Од тада су парламентарне скупштине ове земље донијеле цијели низ тешких реформских закона, укључујући и законе који воде ка рационализацији оружаних снага и успјешном увођењу пореза на додату вриједност почетком ове године.

У пет мјесеци мога рада на позицији високог представника, користио сам “Бонска овлаштења” за дјеловање умјесто парламента што је могуће мање: једном ради измјена Закона о

кривичном поступку, како би се олакшао рад Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију, и једном ради спречавања нерегулисане продаје државне имовине.

Такође сам именовао мали број званичника у случајевима када би даље одлагање њиховог именовања подривало уредно функционисање правног и фискалног система, те, настављајући праксу коју је увео мој претходник, пружио сам могућност да се појединци које је у ранијој фази мировног процеса са функције смијенио високи представник врате у политички живот.

Упркос притисцима, одбио сам да вршим значајне интервенције у управљању Босном и Херцеговином, јер би то било контрапродуктивно.

Босна и Херцеговина сада сама мора рјешавати сопствене проблеме.

Међународна заједница ће остати ангажована у Босни и Херцеговини у виду даљег присуства ЕУФОР-а, Полицијске мисије ЕУ, НАТО-а и других међународних актера. Ангажман Европске уније ће, у ствари, бити ојачан подизањем улоге специјалног представника ЕУ на виши ниво и даљим кретањем напријед у оквиру процеса сатабилизације и придруживања. Ја намјеравам да останем на функцији високог представника до затварања Канцеларије, а након тога ћу остати у Босни и Херцеговини у другом својству, на функцији специјалног представника Европске уније.

Босна и Херцеговина сада полако стаје на сопствене ноге, а њени политички и институционални ресурси треба да преузму пуни суверенитет. Што се тиче међународног ангажмана, у овом случају мање дефинитивно значи пуно више.

***

Кристијан Шварц-Шилинг је високи представник међународне заједнице и специјални представник Европске уније у Босни и Херцеговини.